
Predikce katastrofy je obtížná - říká odborník na japonské dějiny David Labus z Ústavu Dálného východu

Predikce katastrofy je obtížná - říká odborník na japonské dějiny David Labus z Ústavu Dálného východu

Nedávné zemětřesení v Japonsku přirovnávala média ke katastrofě z roku 1923. Jaké byly příčiny vysokého počtu obětí zemětřesení roku 1923 a proč umírali zbytečně lidé v Kóbe, nám vysvětlil odborník na japonské dějiny David Labus z Ústavu Dálného východu.

Existují v Japonsku místa, která jsou neosídlena, protože jsou příliš nebezpečná?

V tak přelidněné zemi, jako je Japonsko nepřichází v úvahu, že by nějaké obyvatelné místo zůstalo neosídleno. Dříve neexistovaly informace, jaký je geomorfologický stav desítky kilometrů pod jejich políčky, dnes se nebezpečí rizika promítají např. při oceňování nemovitosti. Ovšem otázka kalkulace rizika je v Japonsku složitá - v jeho okolí se stýkají čtyři tektonické desky. Zatímco východní pobřeží a okolí Tokia se považuje za poměrně rizikovou oblast, západní Japonsko, které leží dál od styku Filipínské a Pacifické desky, je pokládáno za bezpečnější. Příroda si ale stejně udělá, co chce a predikce katastrofy je tak obtížná, že je to spíše zázrak, když někdo správně vyhodnotí předčasné otřesy.

David Labus z Ústavu Dálného východu

V případě zemětřesení v Kóbe spočíval problém v tom, že tato oblast byla i odborníky považována za oblast velice tektonicky klidnou, takže nikdo nepředpokládal, že by toto území mohlo být zasaženo. V roce 1981 byl v Japonsku přijat Stavební zákon o tom, jaké parametry mají splňovat stavby v celé zemi. Zákon se ovšem netýkal již postavených staveb, které by bylo možné přestavít. To byl problém zemětřesení v Kóbe, kde pět tisíc ze 6500 obětí bylo umačkáno v ruinách starých domečků, které nejsou ukotveny napevno k podloží a nejsou ani vnitřně stabilní. Pokud se takové stavby rozkvývají a zřítí, tak člověka zavalí těžká střecha.

Je opravdu možné přirovnávat nedávné zemětřesení k onomu z roku 1923?

Srovnatelná byla síla otřesů, pro srovnání ničivosti si raději počkejme na vyčíslení škod. Podstatné bude, jak dlouho bude trvat obnova a jaké stopy na duši po sobě katastrofa zanechá. V okolí Japonska dochází téměř každý rok k zemětřesením, která se blíží osmému stupni na Richterově škále. Síla není výjimečná, důležité je, kde se nachází epicentrum a jak je hluboko. Zemětřesení v roce 1923 se odehrálo přibližně ve dvě hodiny odpoledne, v době, kdy se vařilo. Obrovské škody proto napáchaly následné požáry, kde uhořely desítky tisíc lidí. Kdyby zůstalo jen u otřesů, pak by počet obětí byl výrazně nižší. Naštěstí dnešní architektura a systémy zabezpečení počítají s těmito eventualitami. Jsou natolik propracované, že kdyby dnes došlo ke stejnému zemětřesení, tak by ztráty i přes vyšší hustotu obyvatelstva byly výrazně nižší.

Jakým způsobem ovlivňovala v minulosti vulkanická činnost ekonomický rozvoj Japonska?

Sopky nepůsobí rozsáhlé škody ani tak výrony lávy, jako spíše spadem jemného sopečného popela. Ten v závislosti na větru pokrývá rozsáhlé plochy a ničí úrodu na rýžových políčkách. Když naposledy soptila sopka Fudži v roce 1707, popel zasáhl východ. Pokryl veliké rozlohy půdy a v důsledku toho nastala veliká neúroda. V současné době se ekonomické dopady již netýkají tolik zemědělství, jako průmyslové výroby. Škody na budovách, komunikacích a přístavech, přerušení

výroby apod. patří – s výjimkou lidských obětí - k největším škodám v rozvinuté zemi, způsobeným zemětřeseními,
popř. vlnami tsunami.
Děkuji
P.K.